

TV
program

právo

11. dubna 2026

MAGAZIN

KATEŘINA FALBROVÁ

Sbormistr mi změnil život

NÁKUPY JAKO KASINO

Čínská tržiště chytanou a nepustí

Čínské platformy pro nakupování vtrhly do našich počítačů a mobilů s obrovskou nabídkou zboží za neuvěřitelně nízké ceny. Pro hodně lidí se listování nabídkami stalo závislostí, loterií, která jim každý den přináší trochu vzrušení. Hromadění levných věcí je pak utvrzuje v tom, že čeští obchodníci je chtějí jen okrást.

Jiří Sotona

„Počkej, já se podívám,“ odpovídá osmatřicetiletý Marek na otázku, co si jeho matka nedávno objednala z online tržiště Temu, a začne otvírat krabice a sáčky, které jejich byt proměnily v malé skladiště. V poslední době podle jeho slov polevila, ale ještě nedávno přicházely balíčky z Číny na jejich adresu i třikrát týdně. „A každé obsahovaly tak od pěti do patnácti věcí,“ odhaduje.

„Houbičky na nádobí tady máme, hou-

by na mytí těla, prachovky, štětce, drbátko,“ namátkově prohlíží obsah zásilek. Namítne, že třeba houbičky by mohla koupit v nejbližší samoobsluze. „No jo, ale to jí nevysvětlíš,“ krčí rameny. „Jednou si objednala balení padesáti propisek, prý se můžou hodit.“

Aby byl upřímný, občas ji požádá, aby mu na platformě, kde inzerují čínští výrobci prakticky čehokoli, něco sehnala. Rád zapaluje vonné svíčky a někde zahlédl, že

nedohořelé zbytky se dají roztavit a slít do nové svíčky. „Jenže kalíšek na rozpouštění byl tak malý, že se do něj sotva vešel jeden zbytek. Koupila i knoty, ale ty byly na nic, jen nějaký obyčejný špagát ve vosku. Ale bylo jich v balení sto a stály pár korun,“ říká k nakupování, které je navzdory pochybnostem o kvalitě tak výhodné. Ostatně sloganem aplikace Temu je: Nakupujte jako miliardář.

Markova matka k tomu s ironií dodává:

NÁKUPY JAKO KASINO

Čínská tržiště chytanou a nepustí

Čínské platformy pro nakupování vtrhly do našich počítačů a mobilů s obrovskou nabídkou zboží za neuvěřitelně nízké ceny. Pro hodně lidí se listování nabídkami stalo závislostí, loterií, která jim každý den přináší trochu vzrušení. Hromadění levných věcí je pak utvrzuje v tom, že čeští obchodníci je chtějí jen okrást.

Jiří Sotona

„Počkej, já se podívám,“ odpovídá osmatřicetiletý Marek na otázku, co si jeho matka nedávno objednala z online tržiště Temu, a začne otevírat krabice a sáčky, které jejich byt proměnily v malé skladiště. V poslední době podle jeho slov polevila, ale ještě nedávno přicházely balíčky z Číny na jejich adresu i třikrát týdně. „A po každé obsahovaly tak od pěti do patnácti věcí,“ odhaduje.

„Houbičky na nádobí tady máme, hou-

by na mytí těla, prachovky, štětce, drbátko,“ namátkově prohlíží obsah zásilek. Namítne, že třeba houbičky by mohla koupit v nejbližší samoobsluze. „No jo, ale to jí nevysvětlíš,“ krčí rameny. „Jednou si objednala balení padesáti propisek, prý se můžou hodit.“

Aby byl upřímný, občas ji požádá, aby mu na platformě, kde inzerují čínští výrobci prakticky čehokoli, něco sehnala. Rád zapaluje vonné svíčky a někde zahlédl, že

nedohořelé zbytky se dají roztavit a slít do nové svíčky. „Jenže kalíšek na rozpouštění byl tak malý, že se do něj sotva vešel jeden zbytek. Koupila i knoty, ale ty byly na nic, jen nějaký obyčejný špagát ve vosku. Ale bylo jich v balení sto a stály pár korun,“ říká k nakupování, které je navzdory pochybnostem o kvalitě tak výhodné. Ostatně sloganem aplikace Temu je: Nakupujte jako miliardář.

Markova matka k tomu s ironií dodává:

„Ve Sportce vyhraju kulový, zato na Temu vyhrávám.“

S mobilní aplikací tráví podle svých slov celkově asi hodinu denně, a to průběžně, protože sotva se probudí, prodejci ji už lákají na slevy zboží, které přes noc nechala v košíku. K figlům protřelých zákazníků, jako je ona, na druhou stranu patří reklamace, a to často za smyšlené vady. Čínští prodejci se totiž mnohdy na nic neptají a rovnou vracejí peníze, přesněji řečeno kredit na další nákup. A ruleta se točí dál.

Krůček od závislosti

Z čínských nákupních platform, jako jsou Temu, Shein nebo AliExpress, loni doputovalo na náš kontinent podle odhadu Evropské komise asi 5,8 miliardy zásilek, což vychází na šestnáct milionů denně. Snad každý zná ve svém okolí někoho, kdo na tuto pomyslnou hromadu přihazuje.

„I když jsme na dovolené, ona pořád jezdí prstem na mobilu a strká mi ho před nos: Podívej, to je hezký, a jenom za jedno euro!“ stěžuje si Sabina na svou kama-

rádku Martinu, která se ani ve chvílích relaxace nevzdává své oblíbené kratochvíle. „Etiku nebo ekologii vůbec neřeší, jenom cenu. Akorát u větších balení přemýšlí, jestli opravdu potřebuje pět kusů. Balíčky si ale objednává skoro denně. Zatímco já se po práci těším, až půjdu domů, ona plánuje, jak se staví pro balíček jednou na poštu, jindy do výdejního boxu,“ líčí.

Závislost tohoto typu popisují odborníci jako jednu z těch takzvaně nelátkových. „O závislosti můžeme uvažovat ve chvíli, kdy nakupování přestává být běžnou aktivitou nebo zábavou a začíná člověku významně zasahovat do života,“ vysvětluje Karel Kolitsch, vedoucí platformy Adiktio.cz, která poskytuje online adiktologické poradenství a terapii.

Nákupy často slouží jako způsob, jak zvládat emoce, například stres, smutek nebo nudu
KAREL KOLITSCH

Typické podle něj je, že člověk nakupuje opakovaně i v situacích, kdy to vlastně nepotřebuje, má potíže své chování kontrolovat a nákupy často slouží jako způsob, jak zvládat nepříjemné emoce, například stres, smutek nebo nudu.

Figly na zákazníky

„Postupně se mohou objevovat i negativní důsledky – finanční potíže, dluhy, pocity viny nebo konflikty s blízkými – a přesto člověk v nakupování pokračuje.“ Online prostředí s možností nákupů kdykoliv, uloženými údaji k platební kartě, personalizovanými nabídkami, ale také možností nákupů na splátky a odložených plateb k tomu podle jeho slov vytvářejí podmínky.

Vyložené s touto závislostí se však lidé obracejí na odborníky spíše výjimečně. „Častěji se problematické nakupování objevuje v souvislosti s jinými duševními obtížemi. Například s poruchami nálady, úzkostmi nebo zvýšenou impulzivitou, která je s některými psychickými onemocněními spojená. V takových případech pak nebývá nakupování jediným problémem, ale spíše jedním z projevů širších potíží,“ upřesňuje Karel Kolitsch.

Pro zajímavost připojuje závěry amerických

výzkumníků z Princetonské univerzity v New Jersey, kteří před sedmi lety analyzovali design aplikací online tržišť. „Studie identifikovala téměř dva tisíce takzvaných manipulativních designových prvků. Patří mezi ně například uměle vytvářený pocit naléhavosti (poslední kusy, odpočítávání slev), sociální tlak (tento produkt si právě prohlíží další lidé) nebo různé formy odměn a kreditů na další nákup,“ cituje.

Tyto prvky podle něj využívají psychologické mechanismy, které mohou podporovat impulzivní rozhodování a čas strávený v aplikaci. „U většiny lidí samy o sobě závislost nevytvorí, ale u těch s vyšší impulzivitou nebo jinými psychickými obtížemi mohou rizikové nákupní chování posilovat,“ upozorňuje.

Svým způsobem léčebný účinek by mohla mít nová legislativa. Nařízení, na kterém se shodli ministři financí všech států Evropské unie, zavádí od 1. července letošního roku celní poplatky u zásilek z takzvaných třetích zemí, tedy i Číny, s deklarovanou hodnotou do sto padesáti eur (zhruba 3700 Kč). Dosud byly tyto „malé balíčky“ od placení osvobozeny, nově však budou zatíženy clem ve výši tří eur (asi 73 Kč), což by mělo příliv laciného zboží omezit.

Loterie se zdravím

Zákonodáři tím vyslyšeli varování průmyslových a obchodních organizací z celé Evropy. Výstižně to v nedávném komentáři pro Seznam Zprávy shrnul Tomáš Prouza, viceprezident Hospodářské komory ČR a prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR: „Zatímco evropský prodejce dodržuje bezpečnostní standardy, certifikuje každý výrobek, platí clo, DPH a další poplatky, vytváří tady pracovní místa a zaměstnancům platí slušné peníze, nekalá čínská konkurence pošle každému až domů podobně vypadající zboží bez všech těchto nákladů a závazků.“

Pro spoustu lidí jsou však tyto argumenty jen podružností, jimiž si nenechají zkazit radost z nakupování. „Mají tam všechno a je to levný,“ vystihuje sílu čínských tržišť kolegyně Klára a listuje v aplikaci Temu, aby mi ukázala miniaturní zvířátka z jakési pryskyřice, která teď frčí ve škole její dcery. „Oni s nimi mezi sebou šmelí,“ vysvětluje a cituje z nalezených nabídek: „Padesát kusů za patnáct korun. Sto dvacet kusů za padesát.“ Strachem

Miroslav Kotík ví dobře, co musí nezávadná hračka splňovat.

Foto PRÁVO – Milan Malíček

Jak bude zboží reálně vypadat, je vždycky trochu loterie.

Foto Adobe Stock

Neoriginální, zato levné. Čiňané na autorská práva nedbají.

Repro foto PRÁVO

z toho, že hračky nejasného původu můžou skrývat zdravotní rizika, netrpí. „Vždyť oni nakonec stejně u všeho řeknou, že je to závadné,“ mává rukou nad výsledky testů nezávislých institucí.

Česká spotřebitelská organizace dTest nedávno publikovala výsledky svých kolegů z Dánska, Francie, Belgie a Německa. Výzkumníci nakoupili 162 produktů, rovnoměrně rozložených mezi hračky, nabíječky a náhrdelníky. Pouze jediná hračka byla zcela bez závad.

Mezi časté nedostatky patřila oddělitelnost malých částí, které dítě může spolknout a v nejhorším případě se jimi zadusit. Vycpané hračky byly nekvalitně sešité, což opět znamená snadný přístup k výplni a hrozbu dušení.

Dosud byly „malé balíčky“ od placení osvobozeny, nově budou zatíženy clem ve výši tři eur

Pískací míčky z Shein překročily limity hlasitosti, což může vést k poškození sluchu. Látkové ubrousky z Temu obsahovaly nadlimitní množství formaldehydu, který vyvolává alergické reakce. V silikonové kousací rukavici pro malé děti pak byla potvrzena chemikálie patřící mezi takzvané endokrinní disruptory, látky, které narušují hormonální systém a mohou negativně ovlivnit imunitu či reprodukci. Ze čtyřiapadesáti náhrdelníků překročily limitní obsah kadmia, vysoce toxického kovu, „jen“ čtyři, zato však v tisícinásobcích.

A co nabíječky? Jen dvě splňovaly bezpečnostní standardy Evropské unie. I tohle je tedy druh loterie – se zdravím.

Certifikáty pro naše dobro

„Je za pět minut dvanáct, a pokud se situace rychle nezmění, hrozí, že se nejen u nás, ale i v celé Evropě začne nenávratně bortit spotřební průmysl, protože nerovné podmínky ho postupně ‚utápějí‘,“ varuje Miroslav Kotík, majitel společnosti EFKO-karton, která mimo jiné vyrábí postavičku Igráčka a různé společenské hry. Je také předsedou Sdružení pro hračku a hru, jehož členy jsou i další čeští hračkaři. Online tržiště by podle něj měla dodržovat stejné povinnosti a odpovědnost jako ostatní prodejci na internetu nebo v kamenných obchodech.

„Jeich největší problém není to, že jsou levná, ale že často nejsou nastavena na odpovědnost a vymahatelnost na úrovni, kterou evropský trh vyžaduje od poctivých výrobců,“ upozorňuje.

Na dotaz, co všechno musí český, potažmo evropský hračkař splnit při uvedení produktu na trh, poslal Miroslav Kotík dlouhý seznam právních předpisů, technických a bezpečnostních norem, s nimiž musí být daná věc v souladu. Výrobce musí mimo jiné vyhotovit technickou dokumentaci a na vlastní náklady zajistit posouzení shody, což je náročný proces zahrnující analýzu možných rizik, zkoušky a ověření bezpečnosti.

Krtek se čtyřmi vlasy místo tří

Výsledkem je značka CE na obalu. Čínští výrobci ji někdy zneužívají, a to ve velmi podobném designu, aby zmátli evropské zákazníky. Maskují ji za zkratku China Export, jež ale negarantuje vůbec nic.

Miroslav Kotík varuje také před napodobeninami originálů, a to nejen kvůli nejas-

nému materiálovému složení. „Kopírování a velmi ‚těsná inspirace‘ jsou v oboru reálnou a online tržiště to urychlují. Kopírovaný produkt se většinou pod jiným popisem dostane přes hranice a následně prosazování práv je nákladné a časově náročné.“

Online tržiště nejsou nastavena na odpovědnost a vymahatelnost na úrovni evropského trhu MIROSLAV KOTÍK

„S plagiátorstvím jsme se setkávali a stále setkáváme,“ prozrazuje Zdeněk Matějovský, jehož příjmení je i názvem firmy, která v Česku šije ložní prádlo a bytový textil a pokračuje tak v tradici oboru. Vlastní také licenci na využití motivů z tvorby malíře Josefa Lady nebo postavičky Krtečka. Právě ta se objevuje na online tržištích v různých variantách, na tričkách nebo třeba na povlečení, ačkoli jde

o zjevné napodobeniny. Čínským výrobcům, pokud už vůbec k nějakému právnímu sporu dojde, přitom stačí argumentovat tím, že je to jiný krtek, protože má protáhlejší rypáček nebo čtyři vlasy místo tří.

„Samozřejmě že naše výrobky jsou na zcela jiné úrovni než čínské šunty,“ prohlašuje Zdeněk Matějovský a doporučuje zaměřit se místo na cenu raději na kvalitu materiálů. „Ložní prádlo vyrobené z bavlny, lnu nebo bambusové viskózy je zárukou zdravého spánku – samozřejmě pouze za předpokladu, že jeho výroba probíhá bez chemických procesů. Ruku v ruce s materiálem jdou také použité barvy, zipy a další součásti, které obsahuje. Naše výroba nezahrnuje žádné chemické postupy – pro barvení a potisk látek používáme výhradně ekologické reaktivní barvy a dbáme na to, aby každý prvek výrobku byl certifikovaný.“

Ložní prádlo české značky získalo podle jeho slov nejpřísnější úroveň zdravotní nezávadnosti textilií, která garantuje bezpečnost i pro děti a kojence do tří let, což je hodnota, jakou žádný anonymní výrobce z Asie poskytnout nemůže. →

inzerce

NaturaMed[®] 20 LET
PHARMACEUTICALS

ZDRAVÍ Z NORSKÉ PŘÍRODY

www.naturamed.cz

DOPLNKY STRAVY